

STRESZCZENIE

Praca obejmuje kompleksowy problem badawczy dotyczący warunków życia w mieście, którym interesują się przedstawiciele wielu dyscyplin naukowych: ekonomicznych, społecznych oraz technicznych. W polskiej geografii, podobnie jak w polskiej socjologii miast, badania te mają stosunkowo niedługą tradycję. Spowodowane jest to między innymi trudnościami teoretyczno-metodologicznymi wynikającymi z braku odpowiedniej bazy źródłowej.

W pracy dokonano analizy czynników, które kształtują warunki życia w Piotrkowie Trybunalskim w okresie po transformacji ustrojowej, z uwzględnieniem ich roli w różnicowaniu przestrzeni miejskiej. O ile czynniki zewnętrzne oddziałują na cały organizm miejski, to czynniki wewnętrzne w znacznym stopniu determinują zróżnicowania występujące w przestrzeni miasta. W niniejszej rozprawie wśród kluczowych czynników egzogenicznych wyróżniono oddziaływanie przemian gospodarczych w skali kraju po przełomie ustrojowym wiążące się z odpływem i napływem kapitału inwestycyjnego, a wśród czynników endogenicznych: miejską politykę przestrzenną oraz zasoby kapitał ludzki. Oba rodzaje czynników występujących w przestrzeni miejskiej wzajemnie się przenikają, co sprawia, że przyjęty podział na czynniki endo- i egzogeniczne ma charakter względny.

Poza wyłonieniem czynników mających zasadnicze znaczenie, w sensie pozytywnym – prowadzących do rozwoju poszczególnych dzielnic miasta lub w sensie negatywnym – hamujących ich rozwój, dążono do ich uszeregowania, aby określić wpływ poszczególnych czynników na warunki życia w mieście jako całości oraz w poszczególnych jego częściach. Ponieważ stan zaspokojenia potrzeb mieszkańców miast (warunki życia) jest zróżnicowany w przestrzeni oraz w czasie, do opisu wartościującego te zróżnicowania posłużyły wskaźniki poziomu i jakości życia. Pierwszy z nich ma charakter ilościowy, obrazuje stopień zaspokojenia potrzeb, a drugi, jakościowy - wiąże się ze stopniem zadowolenia z warunków życia.

W pracy przyjęto autorską koncepcję pomiaru warunków życia w Piotrkowie Trybunalskim. W analizie posłużono się obiektywnymi wskaźnikami stosowanymi przez Główny Urząd Statystyczny opisującymi panujące w Piotrkowie Trybunalskim warunki zamieszkania, pracy, bytowe, a także wypoczynku i rekreacji. Wiedzę na temat stopnia zaspokojenia potrzeb społeczności lokalnej pod tym względem uzyskano w wyniku przeprowadzenia pomiaru terenowego na reprezentatywnej (losowej) próbie mieszkańców Piotrkowa Trybunalskiego. Na obszarze administracyjnym miasta wydzielono piętnaście dzielnic, co pozwoliło na przeprowadzenie analiz przestrzennych. W pracy wykorzystano zbiór czynników objaśniających zjawiska w sferze subiektywnej, co miało na celu przeprowadzenie jak najpełniejszej analizy warunków życia panujących w mieście.

Historyczny rozwój struktury przestrzennej Piotrkowa kształtował jego wyposażenie w infrastrukturę mieszkaniową, społeczną i techniczną. Decydującym elementem oddziałującym na poziom zadowolenia mieszkańców z własnego środowiska

zamieszkania jest w świetle wyników pracy dostępność usług społecznych. Dla mieszkańców Piotrkowa szczególnie ważna okazuje się być lokalizacja w najbliższej okolicy obiektów podstawowej opieki zdrowotnej oraz bibliotek, co wiąże się ze zróżnicowaniem przestrzennym struktury wieku ludności.

Mieszkańcy Piotrkowa aktywnie spędzają czas wolny korzystając z przestrzeni publicznych miasta. Jednak stan infrastruktury Starego Miasta zniechęca ich do odwiedzin i rekomendowania przyjezdnym tej części miasta i ma negatywny wpływ na wizerunek i potencjał rozwojowy całego Piotrkowa. Dlatego mieszkańcy są zwolennikami wprowadzenia zmian w fizjonomii i funkcjach historycznej części miasta, nawet wówczas, jeśli wiązałyby się one z głębokimi przeobrażeniami w jej strukturze społecznej.

Mieszkańcy Piotrkowa doceniają inwestycje podejmowane przez lokalne władze, odtwarzające symboliczne fragmenty tkanki miasta. Zaliczają je oni do sukcesów miasta i są dla nich powodem do dumy. Jednak mieszkańcy oczekują wzmożenia działań koncentrujących się na pobudzeniu życia gospodarczego w mieście, bez których to zmian jego rozwój nie będzie możliwy.